

# NACKA

## FÖRSLAG TILL STADSPLAN FÖR HENRIKSDALSBERGET

OMFATTANDE DELAR AV STADSAGORNA  
1853+1865, 1804, 4843 och 4995

UPPRÄTTAT I STOCKHOLM I JUNI 1866  
*Erik Ahlsén* *Carl Almqvist*  
EDW. AXELSEN TORE HULSTÉN  
Arkitekt SAR Arkitekt SAR

REVIDERAT DEN 17 NOVEMBER 1865  
*Erik Ahlsén* *Carl Almqvist*  
Arkitekt SAR Arkitekt SAR

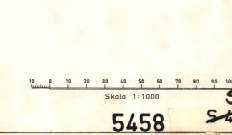
- BETEDDNINGAR  
Stadskartan
- Fastighetsgräns
  - 500L Fastighetsbeteckning
  - Staket
  - Mur
  - Väg
  - Järnväg
  - Dike
  - Måttkurvor
  - Huvudbyggnad resp. uthus
  - Punkt i rändstift och polygonpunkt

- Stadsplanskartan
- Linje betegen 3 meter utomför oet område försvaget vägar
  - Gatu- kvarters och annan områdegräns
  - Bästämnelaggräns
  - Gräns över vilken körbar in- och utfart från fastighet icke får anordnas
  - Illustrationsgräns av avsedda ett fastställt utömlande områdegräns avsedd att utgå
  - Gatu- eller plats
  - Park- eller plats
  - Område för bebyggningsområde
  - Mark som icke får bebodas
  - Mark tillgänglig för underjordiska ledningar
  - Gällande gatuhög
  - Gällande gatuhög avsedd till väg
  - Föreslagna gatuhög
  - Ryggnadshög

Områden som äro betecknade  
*Carl Almqvist*  
Arkitekt SAR

Tillhör stadsplaneringen i Nacka beslut  
den 20.12.1865 s. 217  
in följande  
*Carl Almqvist*  
Arkitekt SAR

Tillhör Kungl. Maj:ns beslut  
den 22.12.1865 s. 46  
Nackas i församlingens beslut  
En öfversigt  
*Carl Almqvist*  
Arkitekt SAR





# NACKA

FÖRSLAG TILL STADSPLAN  
FÖR HENRIKSDALSBERGET  
OMFATTANDE DELAR AV STADSÄGORNA  
1853+1865, 1804, 4843 och 4995

UPPRÄTAT I STOCKHOLM I JUNI 1965  
*Erik Ahlsén Tore Ahlsén*  
ERIK AHLSEN TORE AHLSEN  
ARVIDERAT DEN 17 NOVEMBER 1965  
*Erik Ahlsén Tore Ahlsén*

- BETECKNINGAR**
- Stadsgräns
  - Fasthetsgräns
  - 1865. 1' Fasthetsgräns
  - Gårdst
  - Mur
  - Väg
  - Körväg
  - Dike
  - Kanal
  - Kanalavlopp resp. utlopp
  - Punkt i rutnät och polygonpunkt

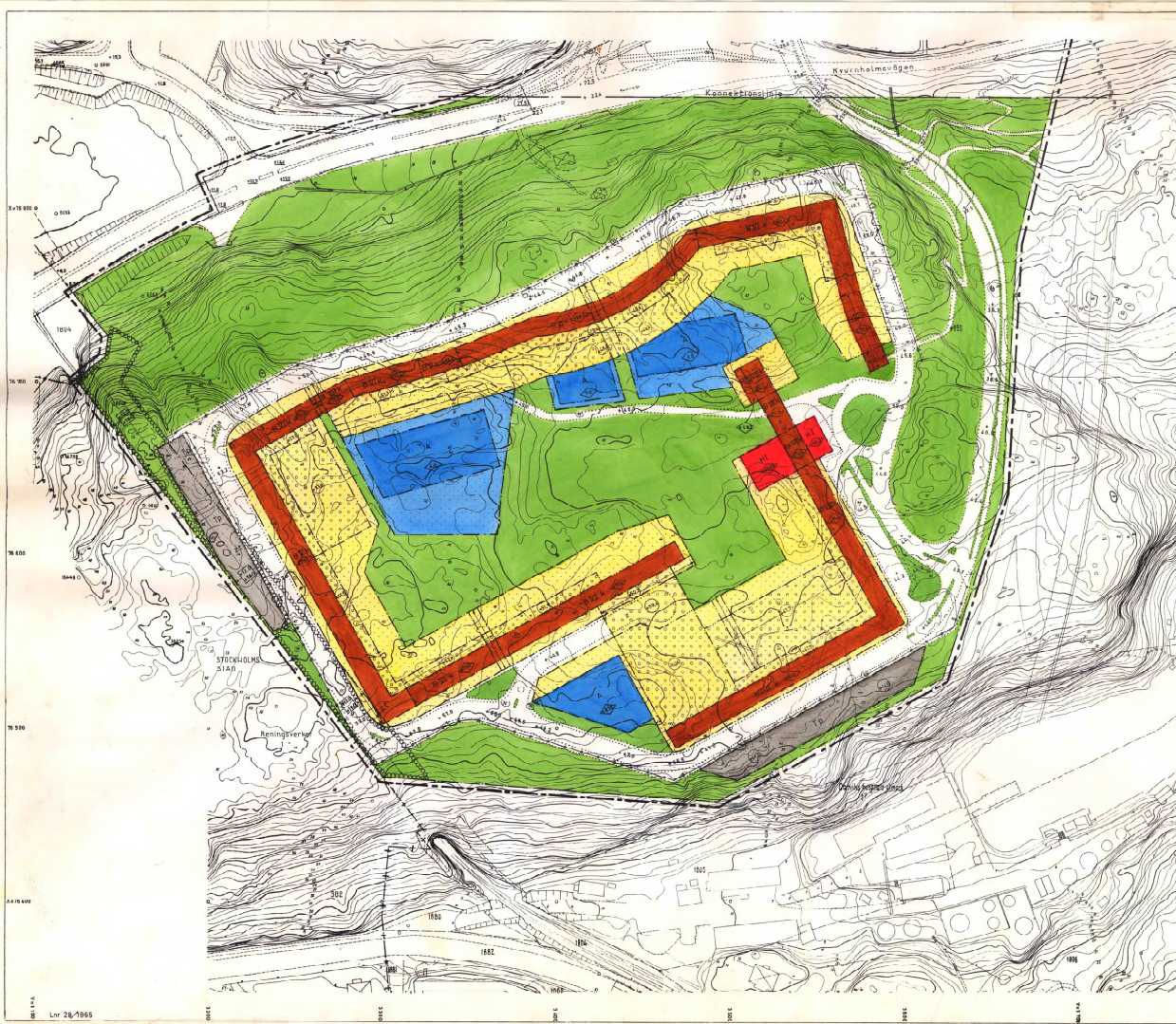
- Stadsplanmärken**
- Längs belägen 3 meter utanför det område företaget övar
  - Gata, kvarters- och annan områdegräns
  - Beslutningsgräns
  - Illustrationslinjer ej avsedda att fastställas
  - Trafikplanering ej avsedd att fastställas
  - Gällande områdegräns avsedd att utösa
  - Gata, allmän plats
  - Park, allmän plats
  - Område för allmän ändamål
  - Område för bostads- och handelsändamål
  - Område för handelsändamål
  - Område för trafikändamål, parkering
  - Mark som ska byggas
  - Mark som ska byggas under gärdspolnet
  - Mark som ska byggas under gärdspolnet med plantering
  - Gata, park, allmän plats med underbyggnad för järnvägsändamål
  - Område inom hygieniska zonen med underbyggnad för järnvägsändamål
  - z Mark tillgänglig för allmän gaturafik
  - x Mark tillgänglig för allmän gångrafik
  - x Mark tillgänglig för underjordiska ledningar
  - Gällande gatubredd
  - Gällande gatubredd avsedd att utösa
  - Färdplanens gatubredd
  - Byggnadslopp räknad från stadens notation
  - Byggnadslopp
  - Annan markhöjd
  - Antal våningar
  - Mark som ska byggas
  - Mark som ska byggas
  - Mark som ska byggas

Ordförandens stämpling bestyckss  
*Lars Nilsson*  
månningarna

Tillhör stadsfullmäktige i Nacka beslut  
den 20.12.1965 s. 217  
in tiden  
*Sten Eriksson*

Tillhör Saml. Major beslut  
den 23 september 1965  
Stockholms kommunstyrelse  
E. Ahlsén  
*Humboldt*

5458 S-40





# Nacka KLM

Akt nr:

**0182K-5458**

5458

Akt 5458 KARTAN PLAN A1 2 Blad



Med utlåtande den 12 maj 1966 har länsstyrelsen i Stockholms län för Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse överlämnat ett av stadsfullmäktige i Nacka den 20 december 1965 antaget förslag till stadsplan för Henriksdalsberget.

Förslaget, som jämväl innehåller stadsplanebestämmelser, har angetts på en av arkitekterna Erik Ahlsén och Tore Ahlsén i juni 1965 upprättad, sedermera reviderad karta i två blad med därtill hörande beskrivning.

Byggnadsstyrelsen har den 27 juni 1966 avgett utlåtande i ärendet.

---

Kungl. Maj:t finner gott, jämlikt 26 § byggnadslagen, fastställa det underställda stadsplaneförslaget.

Detta får jag, på nådig befallning, härigenom meddela, varjämte avskrift av byggnadsstyrelsens utlåtande bifogas. Stadsplanekartan, bestämmelseförslaget och beskrivningen, försedda med påskrift att de tillhör Kungl. Maj:ts beslut överlämnas härjämte för att tillställas vederbörande.  
Stockholm den 23 september 1966.

Olof Palme

/Sven Åmark

TILL LÄNSSTYRELSEN I  
STOCKHOLM LÄN  
ang. stadsplan för  
Henriksdalsberget i  
Nacka dnr III 2008/66

aw

Bestyrkes på tjänstens vägnar

*W. Åmark*

27.6.1966

Dnr S 282/66

Till K O N U N G E N

Stadsplan för Henriksdalsberget i Nacka (Kommunikations-  
departementet)

Planförslaget omfattar huvudsakligen ett mycket framträdande höjdparti nära stora farleden in till Stockholm. Detta innebär, såsom framhållits i beskrivningen till förslaget, att en stor del av de boende inom planområdet får möjlighet till en vidsträckt utsikt men också att den föreslagna bebyggelsen på ett markerat sätt kommer att framträda i det öppna sjölandskapet. Detta förhållande har uppenbarligen varit av avgörande betydelse vid förslagets utformning. I uppenbart syfte att ge bebyggelsen en hel och samlad konturverkan har denna sammanförts i ett par brutna längor kring en enda gårdsbildning. Dimensionerna på anläggningen är betydande; det av bostadsbebyggelsen kringgärdade gårdsrummet skulle bl.a. inrymma lågstadieskola och barndaghem för området. Byggnadshöjden varierar mellan fem och åtta våningar. Enligt beskrivningen har man eftersträvat att bebyggelsens höjd skulle följa höjdvariationerna inom byggnadsplatsen. Med tanke på dimensionerna hos anläggningen och dess framträdande läge är det givetvis angeläget att stor uppmärksamhet ägnas bebyggelsens detaljutformning och färgsättning. Enligt uttalanden i beskrivningen har man från planförfattarnas sida varit medveten om denna angelägenhet, något som även framgått vid det samråd som ägt rum med byggnadsstyrelsen.

Ett annat förhållande som uppenbarligen också haft inflytande på planens utformning är läget utmed den tänkta Österleden. Denna kommer att bli en av Stockholms här-

dast belastade trafikleder med allt vad detta innebär i fråga om bulleralstring och andra störningar. Vad beträffar det nu aktuella planförslaget är det i första hand den södra vinkellängan som skulle komma i sådant läge att den kan förutses att drabbas av störningar från trafiken. Minsta avståndet från denna länga till bronns huvudbana skulle icke uppgå till mer än omkring 80 meter. Ett bredare friområde vore enligt byggnadsstyrelsens mening önskvärt icke enbart för att avskärma trafikbullret utan också för att skapa den rymlighet kring de planerade trafikaneläggningarna som deras inpassning i landskapet kräver. En omprövning i denna del borde därför ske, medan möjligheterna till önskvärda förändringar ännu är för handen. Styrelsen anser sig dock icke av den anledningen böra yrka på något undantag.

I yttrande den 29 november 1965 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffande förslaget anfört att det föreligger behov av hörnavskärningar i lokalgat-systemet. Enligt byggnadsstyrelsens mening bör önskemålet om erforderlig fri sikt i dessa fall kunna tillgodoses i samband med byggnadslovsprövningen, t.ex. genom krav på anordnande av portik i bottenvåningen vid de byggnadshörn som skymmer sikten.

Av yttrande den 11 maj 1966 från stadens drätselkammare framgår att riksantikvariens önskemål om stadens medverkan till en undersökning av befintliga fornlämningar inom planområdet kommer att tillgodoses.

Såsom framgår av handlingarna har anmärkningarna mot förslaget från Stockholms stads fastighetskontor och Järnvägsaktiebolaget Stockholm-Saltsjön i viss omfattning beaktats genom revidering. Efter revideringen kvarstående anmärkningar synes på de skäl som anförts i stadsarkitektens och länsarkitektens yttranden den 17 november 1965 respektive den 14 april 1966 icke böra föranleda ytterligare ändring av förslaget.



Under åberopande av det anförda får byggnadsstyrelsen tillstyrka fastställelse av förslaget samt hemställa att stadens myndigheter delgives vad styrelsen ovan anført.

Remisshandlingarna bifogas.

U n d e r d å n i g s t

Sixten Larsson

Ivar Jonsson

/Sigurd Lang

VIDIMERAS EX OFFICIO

Inez Schmöckel

*Inez*

Bestyrkes på tjänstens vägnar

*W. Lang*

*Postup m r*

INNO  
13. 05. 66

Stadsplanebestämmelser tillhörande förslag till stadsplan för Henriksdalsberget i Nacka, omfattande delar av stadsägorna 1853+1865, 1804, 4843 och 4995, upprättat av arkitekter SAR Erik och Tore Ahlsén i juni 1965.

Kommunikations  
I N K O M  
till Sthlms läns länskansli  
Planeringssektionen

den 22 FEB 1966

III-91-18-66

§ 1.

Stadsplaneområdets användning.

Mom. 1. Byggnadskvarter

- a) Med A betecknat område får användas endast för allmänt ändamål.
- b) Med B betecknat område får användas endast för bostadsändamål.
- c) Med BH betecknat område får användas endast för bostads- och handelsändamål.
- d) Med H betecknat område får användas endast för handelsändamål.

Mom. 2. Specialområden

- a) Med K betecknat område får användas endast för begravningsändamål.
- b) Med Tp betecknat område får användas endast för biluppställning.

§ 2.

Mark som icke eller i endast mindre omfattning får bebyggas.

- Mom. 1. Med punktprickning betecknad mark får icke bebyggas.
- Mom. 2. Med ringprickning betecknad mark får icke bebyggas i annan mån än att källare må anordnas under gårdsplanet. Gårdsplanet får icke läggas högre över stadens nollplan än som anges med beteckningen plus jämte siffra i cirkel.
- Mom. 3. Med punkt- och ringprickning betecknad mark får icke bebyggas i annan mån än att källare må anordnas under ett gårdsbjälklag så utfört, att hinder ej uppstår för lämplig plantering. Gårdsplanet får icke läggas högre över stadens nollplan än som anges med beteckningen plus jämte siffra i cirkel.

§ 3.

Särskilda föreskrifter angående områden för allmän trafik och allmänna ledningar.

- Mom. 1. Med x betecknat område inom byggnadskvarter får icke bebyggas på sätt som hindrar att området hålles tillgängligt för allmän gångtrafik till en fri höjd av minst 3 meter.
- Mom. 2. Med z betecknat område inom byggnadskvarter får icke bebyggas på sätt som hindrar att området i jämnhöjd med angränsande gator och till en fri höjd av minst 4 m användes för allmän gatutrafik.
- Mom. 3. Å med u betecknad mark får icke vidtagas anordningar som hindrar framdragande eller underhåll av underjordiska allmänna ledningar.
- Mom. 4. Inom med Zt betecknat område inom byggnadskvarter eller specialområde må järnväg framföras i tunnel. Mellan ett övre och ett undre plan, vars höjder över stadens nollplan omges med plus jämte siffror inom kvadrat får anordningar ej vidtagas som utgör hinder härför.
- Mom. 5. Inom med rad av cirklar betecknat område får under gatuplanet eller under befintlig marknivå järnväg framföras i tunnel. Mellan ett övre och ett undre plan, vars höjder över stadens nollplan anges med plus jämte siffror inom kvadrat får anordningar ej vidtagas som utgör hinder härför.

§ 4.

Våningsantal

- Mom. 1. Å med I betecknat område får byggnad uppföras med högst en våning.
- Mom. 2. Å med V k, VI k, VII k, VIII k betecknat område får byggnad uppföras med resp. högst fem, sex, sju eller åtta våningar jämte en för garage avsedd undre våning.

§ 5.

Byggnadshöjd och djup.

- Mom. 1. Å med plus jämte siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter över stadens nollplan som siffran angiver. Byggnaden får till ingen del ligga över den för byggnaden angivna höjden.



- Mom. 2. Å med siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter som siffran angiver.  
Mom. 3. Byggnad får ej nedföras under + 40,0 meter över stadens nollplan.

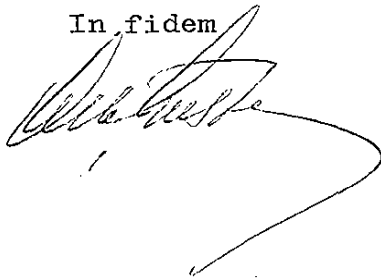
Stockholm den 16 juni 1965.

*Erik Ahlsén* *Tore Ahlsén*  
(Erik Ahlsén) (Tore Ahlsén)

Arkitekter SAR

Tillhör stadsfullmäktiges i Nacka beslut  
den 20.12.1965, § 217

In fidem



Tillhör Kungl. Maj:ts beslut  
den 23 september 1966.  
Stockholm i Kommunikationsdepartementet  
Ex officio:

*Sven Årmark*  
Sven Årmark

Post.

Rosk m

Beskrivning tillhörande förslag till stadsplan för Henriksdalsberget i Nacka omfattande delar av stadsägorna 1853 + 1865, 1804, 4843 och 4995.

INKOM  
13. 05. 66

Förteckning över handlingar tillhörande stadsplanen

Kommunikationssektionen

Beskrivning  
Bestämmelser  
Plankarta  
Illustrationsplan  
Ledningsplan  
Parkeringsplan  
PM beträffande samråd  
Gatusektioner

INKOM  
till Sthlms läns landskansli  
Planeringssektionen

den 22. 5. 1966

III-91-18-66

Ytterligare utredningsmaterial

Perspektivskisser  
Modell  
Grundundersökning för Vilans skola  
Skissritningar för bostadshusen  
Utredning om fritidslokaler

Områdets belägenhet och karaktär

Området som berörs av stadsplaneförslaget är beläget på ett av de karakteristiska platåberg som återfinnes i Stor-Stockholmsområdet där ju själva Södermalm utmed Strömmen utgör ett sådant mäktigt massiv med avplanad överdel. Längre ut utmed farleden och belägna inom Nacka stad återfinnes samma formationer: högt belägna relativt sett horisontala hjässor och mellan massiven trånga dalgångar. Bergs gård med nyligen uppförd cisternanläggning är ett exempel.

Boende och byggande i denna terräng har under tidigare skeden inskränkt sig till de lättillgängligare partierna och husen har klättrat från de lågt belägna dalgångarna och sjökanten uppåt bergluten. Idag tager man även bergöverdelarna i bruk för bebyggelse - och en omvandling av stadssiluetten är igångsatt på ett nästan dramatiskt sätt. Det tycks vara ofrånkomligt att stora partier av berg- och skogssilhuetterna kommer att skymmas eller försvinna ur bilden. Omvandlingen pekar hän mot

en högt belägen stadsbebyggelse med ett vägnät i de mellanliggande dalgångarna. Utvecklingen innebär nya och egentligen oprövade förutsättningar för den arkitektoniska miljöbildningen.

Den särpräglade Stockholmsterrängen erbjuder här alldeles specifika formvärden. Den högt svävande bebyggelsen på mäktiga soubassements är intressant som arkitektonisk förutsättning.

Det här aktuella Henriksdalsberget utgör en platåbildning som från öster till väster ökar i höjd från +45 till +55. De lägre partierna har en fortsättning in mot platåmitten och bildar en skålighet med delvis sank terräng - Trolldalen kallad. Platån avvattnas genom denna dal i riktning österut där en bäckravin är utbildad. Bergets sydsida stupar mäktigt ned i Svindersviken - dess norrsida ned i den trånga dal där vägen går. Från den högsta punkten västerut sluttar berget ned mot Värmdövägen, som i en stor bukt omsluter bergbasen. I denna del av berget är de i dagen liggande anläggningarna för Henriksdals reningsverk belägna. Bergets inre avses att till större delen disponeras för reningsverkets underjordsanläggningar. Genom bergets västliga del passerar även en järnvägstunnel för Saltsjöbanan. Bergets östliga parti berörs kraftigt av projektet för Österbron med tillfartsleder söderifrån. Hård nedskärning i bergrygg och bergsidor.

Bergplatåns övre konturer berörs dock inte direkt av utsprängningarna, varför dess karaktär och mäktighet väl kommer till sin rätt sett bl.a. från Österleden.

För bostadsbebyggelsens planering på bergplatån torde kunna anges vissa förutsättningar: genom att de avsevärda nivåskillnaderna försvårar kommunikation till fots bör bergbebyggelsen göras i möjligaste mån självförsörjande vad gäller lekområden, småskola, affärer, bilparkering o.s.v.

#### Grundförhållanden

För bebyggelsen på bergplatån är grundförhållandena mycket gynnsamma. Undergrunden utgöres av berg, för det mesta i dagen. Undergrunden för skoltomten nere i dalen består i huvudsak av lera. I nordvästra delen ligger berget i eller nära markytan. Söder- och österut ökar djupet till fast botten till 4 m.



### Vägsystem

Trafiklösningen för bergets åtkomst för bebyggelse visar en viadukt över dalgången på norrsidan. Viadukten kan i viss mån sägas vara en förutsättning för en god kommunikation mellan å ena sidan Henriksdalsberget och det norr därom belägna Henriksborgsberget, dels från dessa båda och vägen i dalbotten. Väg-lutningarna mot höjderna är rimliga - aldrig brantare än 1:18. Uppfartsväg och gångväg har anpassats till den planerade Österleden.

I gränsområdet mellan platåns "horisontala" del och bergsluten löper en trafikgata runt om och utanför bebyggelsen. Denna trafikgata gränsar intill husens nedersta våning, vilken är utnyttjad till garage. Terrängen inne på platån ansluter till husens nedersta bostadsvåning, således en våning högre än gatuplanet. Bilbeståndet - c:a 1.200 st - har på detta sätt fått en från området i övrigt effektivt differentierad placering. Dessa bilutrymmen skjuter i vissa speciella partier in under det planterade gårdsutrymmet. I den mån de utgör reserv för framtida garagebehov bör återfyllnad ske med massor, som senare lätt kan schaktas bort.

### Bebyggelse

Runt platån innanför vägsystemet föreslås en i stort sett sammanhängande bebyggelse av genomsnittligt sex våningars höjd som bör utgöra ett gott vindskydd för friområdet mellan husen.

Största möjliga del av platåns inre än samlad till ett parkliknande område inom vilket lågstadieskola, gymnastiklokal och barn-daghem kunnat förläggas som friliggande paviljongliknande byggnader. I övrigt disponeras detta sammanhängande friområde för olika slag av lekanordningar, bollplan o.s.v.

I gränsen mellan områdets inre och yttre vägsystem är en hallbyggnad belägen innehållande butiker. Det är förutsett att i bebyggelsen även kunna inrymma lokaler för lekskola, ungdomscafé, hobbyrum, konfirmandsal, bibliotek, barnavårdscentral, distrikts-sköterska, läkare och tandläkare. Till terrassbyggnaden mellan de två södra huslängorna är panncentral och transformatorstation förlagda. I nära grannskap härtill är ett vattentorn beläget.

Den utomordentliga utsikten i olika riktningar bör tagas till vara. Flertalet lägenheter inom området torde bli genomgående, varför växlingen mellan utsikten över parkområdet och de magnifika utsikterna utåt kan upplevas av de flesta boende.

Den nuvarande skolan belägen i dalen vid Vilan är avsedd att ersättas med en ny skola för lågstadiet från Henriksborg - Finnbjörnen - Kvarnholmen samt för mellanstadiet från hela halvön. Barnen når skolan via separata gång- och cykelvägar. Biltrafiken når skolan i kvarterets nordvästra hörn. Här finns 15 avskilda parkeringsplatser för dagtid. För kvällsbruk kan plats beredas för ytterligare 15 bilar. Vid det fåtal tillfällen då fler parkeringsplatser kan komma att krävas finns möjlighet att utnyttja skolgården för biluppställning.

Platåbebyggelsen på det mäktiga berget är synlig vida omkring och dess arkitektoniska form måste nå äkta uttryck. Genom att vid studiet av husplanerna ej binda dessa vid bestämda husdjup, genom att visa en följsamhet efter terrängens rörelser även i horisontalplanet och genom att låta en planerad vindsinredning artikulera och förmedla husenheternas läge i vertikalled samt att låta fasaderna medverka genom avvägda struktur-, ljus- och färgverknings bör man för denna bergbebyggelse kunna uppnå arkitektonisk uttrycksfullhet.

Utefter bergets krönlinje föreslås en trädplantering att ingå i och berika gatumiljön. Man fullföljer på detta sätt det miljömässiga uttryck som gives av Erstaklippans och Fåfångans krönande planteringar. Liknande trädplantering är avsedd att komma till stånd vid den längre ut vid segelleden belägna oljeanläggningen vid Bergs gård.

#### Gällande planer

Området berör i sin västliga del stadsplanen för del av trafikplats vid Henriksdal fastställd den 9.12.1960 av Kungl. Maj:t.

#### Exploateringsberäkning

|                  |                       |
|------------------|-----------------------|
| Våningsyta       | 80.000 m <sup>2</sup> |
| Antal lägenheter | 770 st.               |

|                                  |                       |
|----------------------------------|-----------------------|
| Antal rumsenheter                | 2.890 st.             |
| Antal invånare                   | 2.025 pers.           |
| Antal parkeringsplatser          | 1.230 st.             |
| Fri markyta innanför bebyggelsen | 53.000 m <sup>2</sup> |

Stockholm den 16.6.1965

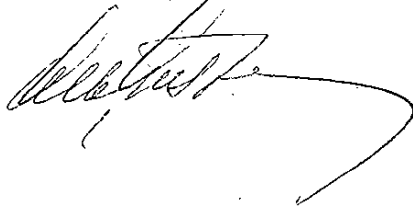
*Erik Ahlsén*  
(Erik Ahlsén)

*Tore Ahlsén*  
(Tore Ahlsén)

Arkitekter SAR

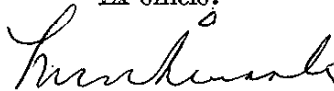
Tillhör stadsfullmäktiges i Nacka beslut  
den 20.12.1965, § 217

In fidein



Tillhör Kungl. Maj:ts beslut  
den 23 september 1966.  
Stockholm i Kommunikationsdepartementet

Ex officio:



*Per...*